

13.10.2011

SOSIAALI- JA TERVEYSALAN YLEMPI AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO

(Master of Social Services and Health Care)

PÄIHTEET JA SYRJÄYTYMINEN

SOSIAALIALAN KOULUTUSOHJELMA (90 OP)

Opetussuunnitelma tammikuu 2012 – toukokuu 2013

Sisällys

1 Päähteet ja syrjäytyminen – sosiaalialan ylempi ammattikorkeakoulututkinto	
Diakonia-ammattikorkeakoulussa.....	3
2 Pedagogiset periaatteet ja tutkinnon tavoitteet.....	4
3 Opintokokonaisuudet ja opintojen aikataulu.....	6
4 Opintokokonaisuuksien tavoitteet ja sisällöt.....	8
1 Sosiaalialan muuttuva ja kehittyvä asiantuntijuus 10 op	8
2 Syrjäytyminen ja päähteiden ongelmakäyttö yhteiskunnan muutoksissa 20 op.....	9
3 Aikuissosiaalityön johtaminen ja kehittäminen 10 op	11
4 Tutkimus- ja kehittämistyö 10 op	11
5 Vapaasti valittavat opinnot 10 op.....	12
6 Opinnäytetyö 30 op	13
Liite 1 Ylempään amk-tutkintoon johtavien koulutusohjelmien yleiset	
työelämäkompetenssit	15
Liite 2. Sosiaalialan ylempään ammattikorkeakoulututkinnon alakohtaiset	
(sosiaalialan) kompetenssit	16
Liite 3. Osaamisen arviointikriteerit, YAMK.....	17
Liite 4 Opinnäytetyön arviointikriteerit	18

1 Päihteet ja syrjäytyminen – sosiaalialan ylempi ammattikorkeakoulututkinto Diakonia-ammattikorkeakoulussa

Ylempi ammattikorkeakoulututkinto (yamk) on työelämän kehittämiseen suuntautuva ammatillista asiantuntijuutta ja erityisosaamista syventävä ylempi korkeakoulututkinto.

Päihteet ja syrjäytyminen (Päsy) koulutusohjelmassa suoritetaan sosiaali- ja terveysalan ylempi ammattikorkeakoulututkinto, ja tutkinnon tutkintonimike on sosionomi (ylempi AMK), Master of Social Services. Koulutuksella pyritään vastaamaan myös sosiaalihuollon ammatillisista kelpoisuuksista säädetyn lain (L272/2005) ehtoihin, joissa määritellään kelpoisuudesta sosiaalihuollon erityistyöntekijän tehtäviin tai kunnan tai kuntayhtymän sosiaalihuollon tai sosiaali- ja terveydenhuollon hallinnollisiin johtotehtäviin.

Sosiaalialan valtakunnallinen ammattikorkeakoulujen verkosto on luonut valtakunnalliset suositukset ylempään tutkinnon rakenteesta. Valtakunnallisesti yhtenäinen opetussuunnitelmien rakenne selkeyttää tutkinnon luonnetta sosiaalialan toimijoille ja edesauttaa sosionomi (ylempi AMK) -tutkinnon paikan määrittelyä sosiaalialan työn kentällä. Tässä tutkinnon yleisessä rakenteessa painotetaan sekä yleisiä ammatillisia tietoja ja taitoja että yksittäisten koulutusohjelmien tarvetta keskittyä johonkin sosiaalialan erityisteemaan.

Suosituksen mukaan sosiaalialan ylempi ammattikorkeakoulututkinnon 90 opintopistettä jakautuvat seuraaviin sisältökokonaisuuksiin:

• Koulutusohjelman profiilin mukaiset opinnot	20 op
• Sosiaalialan asiantuntijuus	10 op
• Johtaminen ja kehittäminen	10 op
• Tutkimus- ja kehittämistoiminta	10 op
• Opinnäytetyö	30 op
• Vapaasti valittavat opinnot	10 op
Yhteensä	90 op

Päihteet ja syrjäytyminen –koulutusohjelman opetussuunnitelma noudattaa tätä valtakunnallista rakennesuositusta. Koulutusohjelmanprofiilin mukaisina opintoina on opetussuunnitelmassa opintokokonaisuus Syrjäytyminen ja päihteiden ongelmakäyttö yhteiskunnan muutoksissa (20 opintopistettä). Tämän ylempään ammattikorkeakoulututkinnon erityisteemaksi on valittu päihteet ja syrjäytyminen erityisesti seuraavista syistä. Ensinnäkin, teema nousee Diakonia-ammattikorkeakoulun strategiasta, jossa painotetaan eettistä vastuullisuutta, osallisuutta ja hyvinvoinnin vahvistamista. Toiseksi, syrjäytymiseen ja päihteiden ongelmakäyttöön liittyvään erityisosaamiseen on suuri tarve, sillä päihteiden ongelmakäytöstä aiheutuvat haitat ovat Suomessa lisääntyneet ja tulleet 2000-luvulla yhä vaikeammin hallittaviksi.

Päihteiden ongelmakäyttöön liittyy usein syrjäytymisen riski: sosiaalisista suhteista sivuun joutuminen sekä kansalaisaseman heikkeneminen. Suomessa valtapäihde on edelleen alkoholi, vaikka julkisuudessa huumeiden käyttö on voimakkaasti esillä. Alkoholi myös aiheuttaa välillisesti tai välittömästi suurimman osan päihteiden käyttöön liittyvistä sosiaalisista ja terveydellisistä ongelmista.

Työmarkkinoiden ja työsuhteiden epävakaistumisen myötä on tullut yhä vaikeammaksi määritellä syrjäytyneitten ryhmiä ja syrjäytymisen riskejä. Lisäksi huono-osaisuudessa on aina kysymys myös kansalaisten elämää ja sen ehtoja koskevista päätös- ja valtasuhteista.

Kansallista päihdehuollon erityispalvelupolitiikkaa on leimannut 1990-luvulta asti valtion vetäytyminen. Kuntien toiminnassa palvelujen ulkoistaminen ja kilpailuttaminen on lisääntynyt. Samalla järjestöjen vastuu etenkin huono-osaisimmista asiakkaista on vastaavasti lisääntynyt.

Palvelutuotanto on vaikeutunut kustannussäästöjen myötä. Tämä sekä edellä kuvatut palvelurakenteiden muutokset lisäävät ammattilaisten merkitystä yhteiskunnallisina vaikuttajina. Lisäksi päihteiden käytön ja syrjäytymisilmiön monimutkaistuminen aiheuttaa voimakkaita haasteita sosiaali- ja terveysalan käytäntöihin. Palvelujärjestelmä tarvitsee uudenlaista osaamista, joka kohdistuu päihdeongelmien ja syrjäytymisen aiheuttamien hyvinvointivajeiden ehkäisyyn.

Uudenlaista ajattelua tarvitaan myös osaamisen johtamisessa sosiaalialan moniammatillisissa työyhteisöissä. Uudistaminen ja kehittäminen sosiaalialan työn johtamisen työvälineenä ovat päihde- ja syrjäytymisnäkökulmasta välttämättömiä. Varsinaisen asiakastyön ohella on syytä arvioida koko palvelujärjestelmän paikallista kehittämistä sekä tarkastella yhteiskunnallista päätöksentekoa kriittisesti ja pyrkiä vaikuttamaan siihen.

Päihdeet ja syrjäytyminen –koulutusohjelma tarjoaa sosionomitutkinnon tai muun vastaavan korkeakoulututkinnon suorittaneelle mahdollisuuden laajentaa ja syventää aiemmassa koulutuksessa ja työelämässä hankittua asiantuntemustaan. Yleisesti tämä tietojen ja taitojen syventäminen kohdistuu yleisiin ammatillisiin valmiuksiin kuten johtamiseen ja kehittäminen. Erityisesti tietojen ja taitojen kehittäminen keskittyy päihteiden käytön ja syrjäytymisen sekä aikuissosiaalityön kysymyksiin.

2 Pedagogiset periaatteet ja tutkinnon tavoitteet

Tämä yamk-koulutusohjelma toteutetaan Diakin arvopohjan mukaisesti kunnioittamalla ihmisen ainutkertaisuutta ja tasa-arvoa. Tavoitteena on edistää sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja eheyttä. Esimerkiksi opiskelijoiden kehittämishankkeiden ja uudenlaisen osaamisen kautta pyritään vaikuttamaan palvelujärjestelmän rakenteisiin, työmenetelmiin sekä auttamaan yksittäisiä ihmisiä, joita yhteiskunnan muu tuki ei ehkä tavoita. Asiakastyössä ihmistä kunnioitetaan torjumalla holhoavaa asennoitumista ja vahvistamalla osallisuutta sekä arvostamalla ihmisten ja heidän yhteisöjensä näkemyksiä.

Koulutusohjelman lähtökohtana on oppimisympäristö, jossa toteutuu opiskelun, opetuksen ja työn vuoropuhelu. Opintojen keskeinen osa on opinnäytetyö, työelämän kehittämistehtävä, jonka opiskelija toteuttaa aitoon työelämän kehittämistarpeeseen. Opetuksen oppimismenetelmät perustuvat tutkivaan ja kehittävään työotteeseen.

Diakissa toteutettavassa ammattikorkeakoulupedagogiikassa yhdistetään ajantasainen

tutkimustieto ja sen soveltaminen sosiaalialan työympäristöissä. Opetus on kehittävä, analyttistä ja kriittistä. Oppimisessa painotetaan sekä asiantuntijuutta että persoonallista kasvua. Opintoissa pyritään opiskelijan eettisen ajattelun sekä ammatti- ja asiantuntijatyön kriittisen reflektiokyvyn syventämiseen. Se, että opiskelijat asettavat itse tavoitteita omalle kehitykselleen on tärkeää.

Oppiminen kytkeytyy ihmisten arjesta ja työelämän osaamistarpeista nouseviin haasteisiin. Fyysinen, sosiaalinen, kulttuurinen ja virtuaalinen oppimisympäristö tukevat opiskelijoiden oppimisprosessia. Opiskelijoiden ohjauksessa hyödynnetään tieto- ja viestintätekniikan erilaisia sovellutuksia. Kirjasto- ja tietopalvelut nivotaan kiinteästi opetustyöhön. Opiskelijoiden itseohjautuvuutta, persoonallista ja ammatillista kasvua sekä identiteetin rakentumista tuetaan ohjauksen ja vertaistuen avulla koko opiskeluajan.

Opiskelu toteutuu monimuoto-koulutuksena, jossa vuorottelevat lähi- ja etäopiskelu. Osa etäjaksojen opinnoista tehdään WWW-oppimislustalla vuorovaikutteisesti opiskelijaryhmän muiden opiskelijoiden ja opettajien kanssa. Osa etäopiskelusta suoritetaan itsenäisenä opiskeluna. Lähiopetusjaksoja järjestetään kerran kuukaudessa, 2-3 päivää kerrallaan. Lähiopetus perustuu yhteistoiminnallisen oppimisen periaatteille. Tällöin jokaisen opiskelijaryhmän jäsenen osaaminen ja kokemus kumuloituu vuorovaikutuksessa yhteiseksi asiantuntijuudeksi. Koko opintojen ajan toimivat ohjaustiimit tarjoavat myös mahdollisuuden jakaa omaa osaamista ja hyödyntää toisten asiantuntemusta. Yhteistoiminnallisen oppimisen onnistumiseksi jokaisen läsnäolo lähijaksoilla ja tiimityöskentelyssä on tärkeää.

Opetus järjestetään yhteistyönä Diakonia-ammattikorkeakoulun Etelän ja Idän alueyksiköiden kesken. Koulutusohjelmassa tehdään myös yhteistyötä Laurea- ja Metropolia -ammattikorkeakoulujen sosiaalialan ylempien koulutusohjelmien kanssa. Yhteistyö toteutuu asiantuntijavaihtona, yhteisenä opetuksena ja vapaavalintaisten opintojen tarjontana.

Päihteet ja syrjäytyminen – koulutuksen tavoitteena on kouluttaa asiantuntijoita, jotka syventävät osaamistaan syrjäytymisen ehkäisyssä ja päihdetyössä, aikuissosiaalityössä sekä johtamisessa ja kehittämisessä. Koulutus antaa välineitä paikallisen ja valtakunnallisen sosiaalialan työn kehittämiseen ja valmiuksia toimia alan asiantuntijana työyhteisöissä ja ammatillisissa verkostoissa.

Tutkinnon tavoitteita voidaan yleisellä tasolla kuvata Opetusministeriön tutkintoja koskevan kansallisen viitekehysten tavoite-ehdotuksen kautta (Tutkintojen ja muun osaamisen kansallinen viitekehys, Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2009:24). Tässä ehdotuksessa todetaan muun muassa, että ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittanut henkilö ”hallitsee laaja-alaiset ja pitkälle erikoistuneet oman alansa erityisosaamista vastaavat käsitteet, menetelmät ja tiedot” ja että hän ”kykenee työskentelemään itsenäisesti alan vaativissa asiantuntijatehtävissä” ja ”johtamaan asioita ja/tai ihmisiä”. Ylemmän ammattikorkeakoulutason tutkinnon yleisiä tavoitteita on myös kuvattu yleisinä työelämäkompetensseja, joihin yleisessä ammatikorkeakoulututkinnoissa pyritään. Nämä kompetenssin jakautuvat viiteen alueeseen: oppimisen taidot, eettinen osaaminen, työyhteisöosaaminen, innovaatio-osaaminen ja kansainvälistymisosaaminen. (ks. Liite 1).

Eriytyneemmän kuvan sosiaalialan ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon tavoitteista saa katsomalla sosiaalialan ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon alakohtaisia kompetensseja, joihin lukeutuvat seuraavat osaamisen alueet (ks. Liite 2): sosiaalialan asiantuntijaosaaminen, tutkimuksellinen kehittämisosaaminen ja johtamisosaaminen. Tutkinnon tavoitteita luonnehtivat myös siihen sisältyvän osaamisen arviointikriteerit (ks. liite 3.) ja opinnäytetyön arviointikriteerit, jotka on kuvattu liitteessä 4.

Yksityiskohtaisemman kuvan tutkinnon tavoitteista, sisällöistä ja toteutuksesta saa tämän opetussuunnitelman seuraavista luvuista.

3 Opintokokonaisuudet ja opintojen aikataulu

Opinnot (90 op) muodostuvat opintokokonaisuuksista, jotka jakautuvat yksittäisiin opintojaksoihin seuraavalla tavalla:

1 Sosiaalialan muuttuva ja kehittyvä asiantuntijuus 10 op

- 1.1 Sosiaalialan asiantuntijuuden edellytykset (5 op)
- 1.2 Aikuissosiaalityö, sosiaaliset ongelmat ja uudet haasteet (5 op)

2 Syrjäytyminen ja päihteiden ongelmakäyttö yhteiskunnan muutoksissa 20 op

- 2.1 Syrjäytyminen ja marginalisaatio (5 op)
- 2.2 Päihteiden ongelmakäyttö ja ammatilliset menetelmät (5 op)
- 2.3 Etiikka ja arvot syrjäytymisen kysymyksissä (5 op)
- 2.4 Valta, sukupuoli ja kieli sosiaalialan työkäytännöissä (5 op)

3 Aikuissosiaalityön kehittäminen ja johtaminen 10 op

- 3.1 Sosiaalialan lainsäädäntö ja muuttuvat palvelurakenteet (5 op)
- 3.2 Asiantuntijatyön kehittäminen ja johtaminen aikuissosiaalityössä (5 op)

4 Tutkimus- ja kehittämistyö 10 op

- 4.1 Tutkimus- ja kehittämismenetelmät sosiaalialan työssä (5 op)
- 4.2 Yhteiskunnallisen tilanteen tulkinta ja aineiston analyysi (5 op)

5 Vapaasti valittavat opinnot (esimerkkejä) 10 op

- 5.1 Sosiaali- ja terveystalous (5 op)
- 5.2 Muu vapaasti valittavien opintojen tarjonta (5 op)

6 Opinnäytetyö 30 op

- 6.1 Opinnäytetyön suunnitelma (5 op)
- 6.2 Metodien valinta ja aineiston hankinta (5 op)
- 6.3 Aineiston analyysi ja opinnäytetyön käsikirjoitus (5 op)
- 6.4 Opinnäytetyön valmistuminen (15 op)

Lähiopetus toteutetaan kerran kuukaudessa 2-3 päivää kerrallaan. Opintoihin liittyy itsenäistä työskentelyä, kuten esseitä, ryhmätehtäviä ja tenttejä.

Taulukko 1. Opintojen aikataulu 2012-2013

Opintojaksot	Kevät 2012	Syksy 2012	Kevät 2013
1.1 Sosiaalialan asiantuntijuuden edellytykset (5 op)	5 op		
2.1 Syrjäytyminen ja marginalisaatio (5 op)	5 op		
2.2 Päänteiden ongelmakäyttö ja ammatilliset menetelmät (5 op)	5 op		
1.2 Aikuissosiaalityö, sosiaaliset ongelmat ja uudet haasteet (5 op)		5 op	
2.3 Etiikka ja arvot syrjäytymisen kysymyksissä (5 op)		5 op	
2.4 Valta, sukupuoli ja kieli sosiaalialan työkäytännöissä (5op)			5 op
3.1 Sosiaalialan lainsäädäntö ja muuttuvat palvelurakenteet (5 op)			5 op
3.2 Asiantuntijatyön kehittäminen ja johtaminen ja aikuis-sosiaalityössä (5 op)			5 op
4.1 Tutkimus- ja kehittämismenetelmät sosiaalialan työssä (5 op)	5 op		
4.2 Yhteiskunnallisen tilanteen tulkinta ja aineiston analyysi (5 op)		5 op	
5. Vapaasti valittavat opinnot (10 op)		5 op + 5 op	
6.1 Opinnäytetyön suunnitelma (5 op)	5 op		

6.2 Metodien valinta ja aineiston hankinta (5 op)	5 op		
6.3 Aineiston analyysi ja opinnäytetyön käsikirjoitus (5 op)		5 op	
6.4 Opinnäytetyön valmistuminen (15 op)			15 op
Yhteensä 90 op	30 op	30 op	30 op

4 Opintokokonaisuuksien tavoitteet ja sisällöt

1 Sosiaalialan muuttuva ja kehittyvä asiantuntijuus 10 op

1.1 Sosiaalialan asiantuntijuuden edellytykset (5 op)

Tavoitteet

Opiskelija osaa

- käyttää opinnoissa tarvittavia verkkotyökaluja ja tuntee koulutusohjelman tavoitteet, ydinsisällöt ja opiskelukäytännöt
- käyttää reflektiivisen kirjoittamisen menetelmiä ammatti- ja asiantuntijatyön erittelyssä
- käyttää hyväkseen ammatillista ja tieteellistä vieraskielistä aineistoa
- jäsentää yhteistoiminnallisesti asiantuntijuuden kehityshaasteita ja tavoitteita osaksi opintoja
- kirjoittaa tieteellistä tekstiä

Ydinsisällöt

- ammattityön analyysi ja haasteet opintojen kannalta
- ylemmän amk-tutkinnon tavoitteet ja sisällöt, oppimisalustat ja verkkotyökalut
- reflektiivinen kirjoittaminen ammatti- ja asiantuntijatyössä
- ammatillisen ja tieteellisen kotimaisen ja vieraskielisten julkaisujen käyttö
- jaettu asiantuntijuus ja yhteistoiminnallinen oppiminen
- tieteellisen kirjoittamisen periaatteet

1.2 Aikuissosiaalityö, sosiaaliset ongelmat ja uudet haasteet (5 op)

Tavoitteet

Opiskelija osaa

- havaita, tulkita ja analysoida aikuisväestön sosiaalisia ongelmia ja hyvinvointivajeita
- analysoida aikuissosiaalityön keskeisiä teoreettisia lähestymistapoja ja niiden soveltamista
- analysoida ja tulkita sosiaalialan ammattikäytäntöjen ja asiantuntijuuden muutoksia ja tulevaisuuden haasteita tutkimuksen valossa

- jäsentää ja kehittää aikuissosiaalityön eri rajapinnoilla tehtävää verkostoyhteistyötä

Ydinsisällöt

- sosiaalisten ongelmien monimuotoistuminen, syrjäytymiskehitys ja aikuissosiaalityö
- aikuissosiaalityön keskeiset teoreettiset lähestymistavat kansainvälisesti ja Suomessa
- aikuissosiaalityön ammattikäytännöt, asiantuntijuus ja ajankohtainen tutkimus
- moniammatillinen verkostoyhteistyö perusterveydenhuollon, päihde- ja mielenterveyspalveluiden välillä

2 Syrjäytyminen ja päihteiden ongelmakäyttö yhteiskunnan muutoksissa 20 op

2.1 Syrjäytyminen ja marginalisaatio (5 op)

Tavoitteet

Opiskelija osaa

- käsitteellisesti jäsentää ja tulkita syrjäytymistä ja marginalisaatiota
- tulkita ja analysoida syrjäytymiseen ja marginalisaation vaikuttavia tekijöitä
- analysoida palvelujärjestelmien toimintamuotoja, kehittämishaasteita ja tulevaisuuden näkymiä syrjäytymisen ja marginalisaation näkökulmasta
- jäsentää kansalaisyhteiskunnan kysymyksiä suhteessa syrjäytymisen ennaltaehkäisyyn ja toimia alan vaikuttamistyössä

Ydinsisällöt

- syrjäytyminen ja marginalisaatio käsitteinä ja ilmiöinä
- kansainvälinen syrjäytymis- ja huono-osaisuustutkimus sekä yhteiskunnan muutoksia käsittelevät aikalaisanalyysit
- sosiaalipalvelujärjestelmän toiminta ja kehittämishaasteet syrjäytymisen ehkäisyssä
- osallisuus ja syrjäytyminen kansalaisyhteiskunnassa

2.2 Päihteiden ongelmakäyttö ja ammatilliset menetelmät (5 op)

Tavoitteet

Opiskelija osaa

- analysoida päihteiden ongelmakäyttöä, addiktioita ja ammatillisia menetelmiä koskevia ajankohtaisia kansallisia ja kansainvälisiä lähestymistapoja
- osaa tulkita ja käyttää päihdetyön ammatillisia menetelmiä ja niiden viitekehyksiä
- analysoida viimeaikaista päihteiden käyttöä ja hoitoa koskevaa kansainvälistä tutkimusta ja päihdealan suomalaista kehittämistyötä sekä hyödyntää niitä omassa toiminnassaan

- soveltaa päihdetyön suunnitelmallisia hoito- kuntoutus- ja auttamistyön menetelmiä omassa ammatillisessa toiminnassa

Ydinsisällöt

- päihteiden käyttö ja addiktiot yhteiskunnallisena ja kulttuurisena ilmiönä
- päihdestrategiat ja päihdetyön ammatilliset menetelmät Suomessa ja kansainvälisesti
- hoidollisia käytäntöjä koskevat tutkimukset ja tutkimustulosten soveltaminen suomalaisessa päihdetyössä
- ammatillinen hoito- , kuntoutus- ja auttamistyö, vertaistuki, ennaltaehkäisy ja interventiot

2.3 Etiikka ja arvot syrjäytymisen kysymyksissä (5 op)

Tavoitteet

Opiskelija osaa

- analysoida yhteiskunnallisia syrjäytymiseen liittyviä teemoja kansainvälisellä ja kansallisella tasolla etiikan näkökulmasta
- analysoida ammattialan eettisiä kysymyksiä ja soveltaa eettisiä periaatteita ammattialan kehittämistyössä
- tunnistaa ja soveltaa sosiaalisesti kestävä kehityksen periaatteita
- toimia aktiivisesti eettisten ongelmien ratkaisemiseksi

Ydinsisällöt

- yhteiskunnalliset muutokset ja syrjäytyminen ammattityön etiikan ajankohtaisina kysymyksinä,
- sosiaalialan eettisten arvot asiakastyössä
- sosiaalisesti kestävä kehityksen periaatteet
- vaikuttamisen tavat eettisissä kysymyksissä

2.4 Valta, sukupuoli ja kieli sosiaalialan työkäytännöissä (5 op)

Tavoitteet

Opiskelija osaa

- jäsentää ja tulkita sukupuolen, kielenkäytön ja valtasuhteiden rakentumista aikuissosiaalityön käytännöissä
- osaa analysoida sukupuolierityisen työn periaatteita ja toteutustapoja
- osaa analysoida valtasuhteiden merkitystä asiakastyössä ja osana syrjäytymisprosessia
- osaa analysoida väkivaltaa sosiaalisena ongelmana ja osaa puuttua siihen

Ydinsisällöt

- sukupuolen tutkimus ja sukupuoli kielenkäytössä
- sukupuolijärjestelmä ja sen yhteys päihteiden käyttöön ja syrjäytymiseen
- sukupuolen merkitys ja valtasuhteet aikuissosiaalityössä
- väkivalta, lähisuhde- ja perheväkivalta

3 Aikuissosiaalityön johtaminen ja kehittäminen 10 op

3.1 Sosiaalialan lainsäädäntö ja muuttuvat palvelurakenteet (5 op)

Tavoitteet

Opiskelija osaa

- jäsentää ja analysoida palvelujärjestelmien ja sosiaalihallinnon toimintamuotoja, kehitystä ja tulevaisuuden näkymiä
- tuntee sosiaalialaa ja sen kehittämistä koskevan lainsäädännön ajankohtaiset muutokset
- hyödyntää julkisen hallinnon ja lainsäädännön tarjoamia mahdollisuuksia sosiaalialan työssä
- analysoida julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin yhteistyömuotoja

Ydinsisällöt

- palvelurakenteiden muutokset ja julkisen- ja muiden sektoreiden muuttuvat valta- ja vastuusuhteet
- sosiaali- ja terveysalan ajankohtaiset lainsäädäntöuudistukset
- paikallisen sosiaalipolitiikan mahdollisuudet ja vaikutuskanavat
- ammatillisen työn muuttuvat roolit ja eri sektoreiden yhteistyö

3.2 Asiantuntijatyön kehittäminen ja johtaminen aikuissosiaalityössä 5 op)

Tavoitteet

Opiskelija osaa

- soveltaa ajankohtaisia johtamisen ja työn kehittämisen menetelmiä sosiaalialalla
- kehittää ja uudistaa työyhteisöä ja sen hyvinvointia
- kehittää ja johtaa eettisesti asiantuntijatyötä ja monialaista työyhteisöä
- käyttää talous- ja henkilöstöjohtamisen keskeisiä menetelmiä

Ydinsisällöt

- ajankohtaiset sosiaalialan johtamisen ja työn kehittämisen lähtökohdat ja menetelmät
- esimiehenä toimiminen, työyhteisön kehittäminen ja työhyvinvoinnin edistäminen moniammatillisissa työyhteisöissä
- asiantuntijuuden rakentuminen, johtamisen ja kehittämistyön etiikka
- talous- ja henkilöstöjohtamisen periaatteet ja keskeiset menetelmät

4 Tutkimus- ja kehittämistyö 10 op

4.1 Tutkimus- ja kehittämismenetelmät sosiaalialan työssä (5 op)

Tavoitteet

Opiskelija osaa:

- analysoida tutkimus- ja kehittämistyön metodisia lähestymistapoja ja niiden soveltamista sosiaalialan kehittämistyössä

- soveltaa tutkimus- ja kehittämistyön menetelmiä käytännön työn kehittämisessä ja muotoilla tutkimus- ja kehittämistehtäviä
- suunnitella ja toteuttaa työelämän tutkimus- ja kehittämishankkeita
- analysoida ajankohtaista kotimaista päihteiden käyttöä ja syrjäytymistä käsittelevää tutkimusta ja käyttää tutkittua tietoa oman työn kehittämisessä

Ydinsisällöt

- tutkimus- ja kehittämistyön keskeiset metodiset lähestymistavat
- tutkimus- ja kehittämismenetelmien soveltaminen sosiaalialan kehittämistyössä ja opinnäytetyössä
- aineistojen hankintamenetelmät ja niiden soveltaminen tutkimus- ja kehittämistyössä
- ajankohtaiset päihteiden käyttöä ja syrjäytymiskehitystä koskevat kotimaiset tutkimukset, tietoperusta ja soveltaminen

4.2 Yhteiskunnallisen tilanteen tulkinta ja aineiston analyysi (5 op)

Tavoitteet

Opiskelija osaa

- kriittisesti analysoida ja ennakoida yhteiskunnallisia muutoksia ja niiden seurausvaikutuksia
- analysoida ja arvioida työelämän ajankohtaisia tutkimus- ja kehittämishankkeita
- soveltaa aineiston analyysimenetelmiä työelämälähtöisissä tutkimus- ja kehittämishankkeissa
- analysoida ajankohtaista kansainvälistä päihteiden käyttöä ja syrjäytymistä käsittelevää tutkimusta ja käyttää tutkittua tietoa oman työn kehittämisessä.

Ydinsisällöt

- yhteiskunnallisen tilanteen ja sosiaalisten ongelmien analyysi globaalin yhteiskunnan eri tasoilla
- aineistojen analyysi ja analyysimenetelmien soveltaminen
- tutkimus- ja kehittämishankkeiden toteutus ja arviointi
- ajankohtaiset päihteiden käyttöä ja syrjäytymistä käsittelevät kansainväliset tutkimukset, tietoperusta ja soveltaminen

5 Vapaasti valittavat opinnot 10 op

Opiskelija valitsee opintotarjonnasta opintoja 10 opintopisteen verran. Vapaasti valittaviksi opinnoiksi soveltuvat myös muiden ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen ylemmän tutkinnon opinnot. Aikaisemmin yliopistossa tai muissa korkeakoulussa suoritettuja soveltuvia jatko- ja täydennyskoulutusopintoja on mahdollisuus liittää osaksi tutkintoa sovittavalla tavalla.

Vapaasti valittavia opintojaksot voivat olla esimerkiksi seuraavanlaiset opintojaksot:

5.1 Sosiaali- ja terveystalous (5 op)

5.2 Muu vapaasti valittavien opintojen tarjonta (5 op)

6 Opinnäytetyö 30 op

Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnäyte on työelämää ja ammatillista työtä tukeva tutkimus- ja kehittämistyö, joka voidaan toteuttaa tutkimuksen, toiminnallisten menetelmien tai erilaisten produktien muodossa. Pääteet ja syrjäytyminen –koulutusohjelmassa opinnäytetyön tekeminen on integroitu kiinteäksi osaksi muuta opiskelua ja lähijaksoja.

Opinnäytetyö painottuu uusien ammatillisten toimintatapojen- ja mallien, työmenetelmien ja palvelutuotteiden kehittämiseen ja arviointiin. Opinnäytetyöprosessissa hyödynnetään ammatillista kokemustietoa ja aikaisemman tutkimus- ja kehittämistyön menetelmiä ja tuloksia.

Tavoitteena on tuottaa ja käyttää uutta tietoa työelämän kehittämishankkeissa, projekteissa sekä palvelujen ja ammatillisten toimintojen suunnittelu- ja tuotteistamistyössä. Asiantuntijatiedon jakaminen ja uuden tietämyksen siirtäminen osaksi työyhteisöjen ja ammatillisten verkostojen toimintaa on keskeinen osa opinnäytetyöskentelyä.

Opinnäytetyön tavoitteena on, että opiskelija:

- osaa kehittää ammattialaansa seuraamalla ja analysoimalla alan kansallista ja kansainvälistä tutkimustietoa ja ammatikäytäntöjen kehitystä;
- osaa suunnitella ja toteuttaa tutkimus- ja kehittämishankkeita, projekteja ja arviointitutkimuksia sekä palvelutuotteiden kehittämistoimintoja yhteistyössä oman alansa asiantuntijoiden kanssa;
- osaa analysoida ja ratkaista työelämän käytäntöjä koskevia kysymyksiä perustutkimuksen ja uusimman tutkimustiedon avulla;
- osaa muokata tutkimustuloksiaan käytännön sovellutuksiksi ja jakaa tietoa muiden ammatillisten asiantuntijoiden käyttöön.

Opinnäytetyön arviointiperusteet on lueteltu Liitteessä 3. Opinnäytetyön tekemisen prosessi jakautuu seuraaviin vaiheisiin ja opintojaksoihin.

6.1 Opinnäytetyön suunnitelma (5 op)

Tavoitteet

Opiskelija osaa

- ideoida ja kartoittaa opinnäytetyönsä aiheen ja teeman
- määritellä tutkimus- ja kehittämiskysymykset
- laatia tutkimus- ja kehittämishankesuunnitelman

Ydinsisällöt

- tutkimus- ja kehittämistyön menetelmät
- tutkimusaiheen varhaisempi tutkimus

- lähdeaineistojen käyttö ja systemaattinen kirjallisuuskatsaus
- opinnäytetyön suunnitelma

6.2 Metodien valinta ja aineiston hankinta (5 op)

Tavoitteet

Opiskelija osaa

- soveltaa erilaisia metodisia lähestymistapoja tutkimus- ja kehittämistyössä
- perustella metodien valinnan ja aineiston hankinnan menetelmät
- soveltaa aineiston valinnan ja hankinnan menetelmiä tutkimus- ja kehittämistyössä

Ydinsisällöt

- tutkimus- ja kehittämistyön lähestymistavat ja menetelmät
- aineiston hankinta- ja analyysimenetelmät
- aineiston hankinta- ja analyysimenetelmien soveltaminen tutkimus- ja kehittämistyössä

6.3 Aineiston analyysi ja opinnäytetyön käsikirjoitus (5 op)

Tavoitteet

Opiskelija osaa

- kerätä tutkimus- ja kehittämisaineistot
- perustella opinnäytetyönsä metodiset ratkaisut, aineiston hankinnan ja analyysin
- analysoida opinnäytetyön aineistot
- laatia ja esitellä opinnäytetyönsä käsikirjoituksen

Ydinsisällöt

- aineiston käsittely ja analyysi
- perustelut ja argumentointi
- opinnäytetyön käsikirjoitus

6.4 Opinnäytetyön valmistuminen (15 op)

Tavoitteet

Opiskelija osaa

- toteuttaa tutkimus- ja kehittämistyön-/hankeprosessin
- viimeistellä opinnäytetyön lähteineen ja liitteineen
- perustella opinnäytetyön ratkaisut
- raportoida tutkimus- ja kehittämishankkeen tulokset ja arvioida niiden sovellettavuutta

Ydinsisällöt

- tutkimus- kehittämistyön/hankeprosessin loppuunsaattaminen
- opinnäytetyön arviointi ja opponointi
- opinnäytetyön julkistamisseminaari
- kypsyyskoe

Liite 1 Ylempään amk-tutkintoon johtavien koulutusohjelmien yleiset työelämäkompetenssit

KOMPETENSSI	OPISKELIJAN OSAAMINEN
OPPIMISEN TAIDOT	<ul style="list-style-type: none"> - osaa monipuolisesti ja tavoitteellisesti arvioida ja kehittää asiantuntijuuttaan - osaa hankkia, käsitellä, tuottaa ja arvioida tietoa kriittisesti ja eri alojen näkökulmista - kykenee ottamaan vastuuta yhteisön tavoitteellisesta oppimisesta
EETTINEN OSAAMINEN	<ul style="list-style-type: none"> - kykenee ottamaan vastuuta yhteisön toiminnasta ja sen seurauksista - osaa soveltaa alansa ammatti-eettisiä periaatteita asiantuntijana ja työelämän kehittäjänä - osaa tehdä ratkaisuja ottaen huomioon yksilön ja yhteisön näkökulmat - osaa edistää tasa-arvoisuuden periaatteiden toteutumista työyhteisössä - osaa edistää kestävä kehityksen periaatteiden ja yhteiskuntavastuun toteutumista - kykenee johtamaan yhteiskunnallisesti vaikuttavaa toimintaa eettisiin arvoihin perustuen
TYÖYHTEISÖOSAAMINEN	<ul style="list-style-type: none"> - osaa kehittää työyhteisön toimintaa ja työhyvinvointia - osaa kehittää työelämän monialaista viestintää ja vuorovaikutusta - osaa soveltaa tieto- ja viestintä-tekniikkaa tehtävissään - osaa luoda verkostoja ja kumppanuuksia - osaa johtaa ja uudistaa toimintaa monimutkaisissa ja ennakoimattomissa toimintaympäristöissä - kykenee toimimaan vaativissa asiantuntijatehtävissä, johtamis-tehtävissä tai yrittäjänä
INNOVAATIOOSAAMINEN	<ul style="list-style-type: none"> - osaa tuottaa uutta tietoa ja uudistaa toimintatapoja yhdistäen eri alojen osaamista - osaa johtaa projekteja - osaa johtaa tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiohankkeita sekä hallitsee tutkimus- ja kehitys-toiminnan menetelmiä osaa kehittää asiakaslähtöistä, kestäväää ja taloudellisesti kannattavaa toimintaa
KANSAINVÄLISTYMISS-OSAAMINEN	<ul style="list-style-type: none"> - kykenee kansainväliseen viestintään työtehtävissään ja toiminnan kehittämisessä - osaa toimia kansainvälisissä toimintaympäristöissä - osaa ennakoida kansainvälisyyskehityksen vaikutuksia ja mahdollisuuksia omalla ammattialallaan

Liite 2. Sosiaalialan ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon alakohtaiset (sosiaalialan) kompetenssit

KOMPETENSSI	OPISKELIJAN OSAAMINEN
SOSIAALIALAN ASiantuntijaosaaminen	<ul style="list-style-type: none"> Sosionomi (ylempi AMK) osaa kriittisesti analysoida yhteiskunnallisia ja globaaleja muutoksia sekä ennakoida niiden sosiaalisia vaikutuksia Sosionomi (ylempi AMK) osaa suunnitella, johtaa ja arvioida asiakasprosesseja sekä tehdä niiden vaikutuksista kokonaisarviointia Sosionomi (ylempi AMK) hallitsee sosiaalialan erityisosaamista vastaavia käsitteitä, työorientaatioita ja menetelmiä Sosionomi (ylempi AMK) kykenee työskentelemään itsenäisesti sosiaalialan vaativissa asiantuntijatehtävissä Sosionomi (ylempi AMK) osaa toimia kansainvälisissä yhteistyöverkostoissa
TUTKIMUKSELLINEN KEHITTÄMISOsaaminen	<ul style="list-style-type: none"> Sosionomi (ylempi AMK) osaa kriittisesti arvioida T&K&I-toiminnan intressilähtökohtia ja ymmärtää eettisyyden merkityksen toiminnassa Sosionomi (ylempi AMK) hallitsee tutkimus- ja kehittämismenetelmiä sekä osaa kehittää sosiaalialan työtä käytäntölähtöisiä tutkimusmenetelmiä hyödyntäen Sosionomi (ylempi AMK) osaa kehittää toimintaansa ja sosiaalialan käytäntöjä kokemustietoa reflektoiden ja kansalaisia osallistaen Sosionomi (ylempi AMK) osaa innovoida, valmistella ja johtaa projekteja sekä arvioida niiden prosessia ja vaikuttavuutta
JOHTAMISOsaaminen	<ul style="list-style-type: none"> Sosionomi (ylempi AMK) ymmärtää strategisen ajattelun periaatteet sekä tuntee laatujärjestelmiä ja osaa arvioida ja soveltaa niitä Sosionomi (ylempi AMK) hallitsee talous- ja henkilöstöhallinnon peruseriaatteet ja osaa soveltaa niitä Sosionomi (ylempi AMK) osaa kehittää ja johtaa työyhteisön toimintaa sekä edistää työhyvinvointia yhteistyössä henkilöstön kanssa Sosionomi (ylempi AMK) kykenee johtamaan osaamista sekä sosiaalialan työkäytäntöjen ja palvelujen kehittämistä monimutkaisissa ja ennakoimattomissa verkostoissa ja toimintaympäristöissä

Liite 3. Osaamisen arviointikriteerit, YAMK

OSAAMISALUEET						
OSAAMIS- TASOT	ALAN JA LÄHIALOJEN KÄSITTEIDEN JA ILMIÖIDEN OSAAMINEN	TIEDONHANKINTA- JA HALLINTAOSAAMINEN SEKÄ VIESTINTÄ	ONGELMANRATKAISU OSAAMINEN JA ALAN ASIANTUNTIJATEHTÄVISSÄ TOIMIMINEN	AMMATILLINEN VUOROVAIKUTUS JA JOHTAMISOSAAMINEN	YHTEISKUNNALLINEN JA EETTINEN OSAAMINEN	ITSEOHJAUTUVUUS JA (ei arvioida numeerisesti)
5	<ul style="list-style-type: none"> - käyttää ja soveltaa asiantuntevasti laaja-alaisia ja pitkälle erikoistuneita oman alansa erityisosaamista vastaavia käsitteitä - luovasti ja kriittisesti analysoida, soveltaa ja tulkita ilmiöitä ja käsitejärjestelmiä eri alojen rajapinnoilla 	<ul style="list-style-type: none"> - hankkia tietoa luovasti ja kriittisesti kansallisissa ja kansainvälisistä tietolähteistä - viestiä suullisesti ja kirjallisesti alansa vaativissa kotimaisissa ja kansainvälisissä tilanteissa 	<ul style="list-style-type: none"> - löytää luovia ja perusteltuja ratkaisumalleja haasteellisiin työelämän ja ammattialan sekä sen rajapintojen ongelmiin 	<ul style="list-style-type: none"> - kehittää uusia strategisia lähestymistapoja johtamiseen ja vaikuttamiseen monimutkaisissa ja ennakoimattomissa työelämän tilanteissa 	<ul style="list-style-type: none"> - vaikuttaa kansallisissa ja kansainvälisissä asiantuntijaverkostoissa - vaikuttaa julkisessa eettisessä keskustelussa - tehtävässään soveltaa monipuolisesti ja syvällisesti alan arvoperustaa ja ammattietiikkaa moniammatillisissa työyhteisöissä - systemaattisesti ja innovatiivisesti edistää kestävän kehityksen ja esteettömyyden periaatteiden toteutumista alalla ja sen rajapinnoilla 	Osaa kehittää itseään ja ammattitaitoaan jatkuvan periaatteella
3	<ul style="list-style-type: none"> - monipuolisesti laaja-alaiset ja pitkälle erikoistuneet oman alansa erityisosaamista vastaavat käsitteet - analysoida, soveltaa ja tulkita käsitejärjestelmiä eri alojen rajapinnoilla 	<ul style="list-style-type: none"> - hankkia tietoa systemaattisesti ja monipuolisesti kansallisista ja kansainvälisistä tietolähteistä - viestiä ammattialastaan hyvin suullisesti ja kirjallisesti sekä kansallisesti että kansainvälisesti 	<ul style="list-style-type: none"> - löytää itsenäisesti perusteltuja ratkaisumalleja monitahoisiin alan ja sen rajapintojen ongelmiin - toimia itsenäisesti alan vaativissa asiantuntijatehtävissä tai yrittäjänä 	<ul style="list-style-type: none"> - kehittää ja johtaa asiantuntevasti moniammatillisen työyhteisön toimintaa - kehittää työyhteisöjen välistä vuorovaikutusta ja yhteistyötä 	<ul style="list-style-type: none"> - vaikuttaa kansallisissa ja /tai kansainvälisissä asiantuntijaverkostoissa - olla aloitteellinen julkisessa eettisessä keskustelussa - tulkita ja soveltaa monipuolisesti yleisiä eettisiä periaatteita sekä ammattietiikkaa moniammatillisissa työyhteisöissä - edistää kestävän kehityksen ja esteettömyyden periaatteita toiminnassaan 	

-asiantuntevasti analysoida, tulkita ja soveltaa oman alan ja lähialojen käsitteitä ja ilmiöitä	- hankkia tietoa kansallisista ja kansainvälisistä tietolähteistä - viestiä hyvin suullisesti ja kirjallisesti sekä alan että sen ulkopuoliselle yleisölle kansallisesti ja kansainvälisesti - tehdä tiedonhaku suunnitelman	- löytää perusteltuja ratkaisumalleja monitahoisiin alan ongelmiin - toimia alan vaativissa asiantuntijatehtävissä tai yrittäjänä	- johtaa asioita ja ihmisiä moniammatillisissa työyhteisöissä - toimia hyvässä ammatillisessa vuorovaikutuksessa oman ja muiden alojen asiantuntijoiden sekä asiakkaiden kanssa	- ottaa yhteyttä erilaisiin alan kansallisiin ja kansainvälisiin asiantuntijaverkostoihin - osallistua julkiseen keskusteluun ammattietikasta - tulkita ja soveltaa yleisiä eettisiä periaatteita sekä ammattietikkaa moniammatillisissa työyhteisöissä - hyödyntää kestävä kehityksen ja esteettömyyden periaatteita toiminnassaan
---	--	--	--	--

Liite 4 Opinnäytetyön arviointikriteerit

Opinnäytetyö arvioinnissa huomioidaan opiskelijan tutkimus- ja kehittämistyön prosessi, asiantuntijana kehittyminen ja opinnäytetyö. Arviointiin osallistuu kaksi ohjaavaa opettajaa ja opiskelija opponenti. Arvioinnissa hyödynnetään myös työelämän ohjaajalta saatua palautetta.

Arvioinnin osa-alueet ylempään AMK-tutkintoon johtavassa koulutuksessa

I TEHTÄVÄN ASETTELU

Työelämälähtöisyys: opinnäytetyö hyödyttää työelämää, kehittää työtä työpaikan tai alan tasoilla ja vastaa näiden tarpeisiin (tuottaa uutta tietoa, toimintamalleja, menetelmiä, tuotteita tms.)

Ammatillinen kasvu: asetetut ammatillisen osaamisen ja kehittymisen tavoitteet.
Tehtävänasettelu: tehtävänasettelun ja tutkimusongelman selkeys, tehtyjen rajausten mielekkyys, selkeys ja perustelut.

II KÄYTÄNNÖN TOTEUTUS

Lähestymistavan toimivuus: Valitun lähestymistavan mielekkyys tehtäväasettelun kannalta, opinnäytetyön tyyppin (tutkimustyyppinen tai toiminnallinen opinnäytetyö) ja valittujen työ- ja tutkimusmenetelmien perustelevuus ja kriittinen arviointi.

Työ-, kehittämis- ja tutkimusmenetelmien hallinta: toimintakäytäntöjen sekä työvälineiden ja -menetelmien hallinta, aineiston tuottamisen ja hankinnan menetelmien osaaminen, aineiston riittävyys ja relevanssi, analyysimenetelmien hallinta, työ-, kehittämis- ja/tai tutkimusprosessin läpinäkyvyys.

Opinnäyteprosessin hallinta: työprosessin ja ajankäytön organisointi, omatoimisuus, vastuullisuus ja eettisyys. Etenkin kehittämishankkeissa ja produktioissa prosessin yhteys työelämään suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Työnjako, jos useampia tekijöitä.

III PERUSTELUT JA OMA AJATTELU

Käsiteltävien asioiden käsitteellistäminen: toiminnan ja tutkimuksen tietoperusta ja viitekehys, käsitteiden ymmärtäminen ja määrittely, ilmiöiden näkeminen laajempien kokonaisuuksien osina

Lähteiden hyödyntäminen ja tiedonhankinta: tiedonhankinnan laajuus, relevanssi ja monipuolisuus, lähteiden hyödyntäminen työssä, lähdekritiikki

Oma ajattelu ja argumentaatio: oman ajattelun esiintyminen opinnäytetyössä, perustellut johtopäätökset ja kehittämis ehdotukset, eettisten kysymysten käsittely, innovatiivisuus

Mielekäs vuorovaikutus: opinnäytetyön ohjaukseen ja seminaarityöskentelyyn osallistuminen, kyky antaa, vastaanottaa ja hyödyntää palautetta

IV ASIANTUNTIJUUDEN KEHITTYMINEN JA AMMATILLINEN VAIKUTTAVUUS

Tutkiminen ja kehittäminen: tutkimus- ja kehittämisosaamisen kehittyminen, kansainvälisen ja kansallisen tutkimustiedon ja ammattikäytäntöjen hyväksi käyttäminen.

Alan ajankohtaisten kysymysten jäsentäminen: työpaikkatason ilmiöiden kytkeminen laajempaan alueelliseen, kansalliseen ja kansainväliseen kontekstiin, historiallisen perspektiivin huomioiminen.

Ammatilliset käytännöt: asiantuntijuus, johtamisen ja alan valtasuhteiden ymmärtäminen, opinnäytetyön merkitys.

V MUOTO

Kieliasu: oikeakielisuus, opinnäytetyöhön sopiva tyyli, tekstin sisäinen eheys, ilmaisun sujuvuus ja rikkaus.

Rakenne: selkeys ja loogisuus, tekstin asettelu, ulkoasu ja lähdemerkinnät

Diakin antaman ohjeistuksen mukainen.

Opinnäytetyön esitystilanne: valmistelu, perustelut, esitystapa.

Taulukko.

Taulukossa on esitetty vain arvosanojen 1, 3 ja 5 mukaiset arviointikriteerit.

Arvosanat 2 ja 4 sijoittuvat alla esitettyjen kriteereiden väliin.

Arviointikriteerit	Tyydyttävä 1	Hyvä 3	Kiitettävä 5
I Tehtävän asettelu	Työelämälähtöisyys: Aihe kuuluu omaan ammattialaan ja liittyy työelämän ja/tai alueellisiin kehittämistarpeisiin.	Työelämälähtöisyys: Aihe liittyy läheisesti työelämän ja/tai alueellisiin kehittämistarpeisiin.	Työelämälähtöisyys: Aihe on innovatiivinen ja merkittävä työelämän/alueellisten kehittämistarpeiden näkökulmasta
	Ammatillinen kasvu: Ammatillisen osaamisen ja kehittymisen tavoitteita on asetettu.	Ammatillinen kasvu: Ammatillisen osaamisen ja kehittymisen tavoitteet on asetettu selkeästi. Ammatillisen kehittymisen tavoitteita on asetettu myös työyhteisöön ja/tai alan toimijoihin.	Ammatillinen kasvu: Ammatillisen osaamisen ja kehittymisen tavoitteet on asetettu selkeästi korkealle tasolle, ne ovat sopusoinnussa tehtävänasettelun kanssa ja mahdolliset saavuttaa.

	<p>Tehtävän asettelu: Tehtävän asettelu selkeydessä on puutteita, rajaus ei ole kaikilta osin onnistunut. Tehtävän asettelua on perusteltu kapea-alaisesti.</p>	<p>Tehtävän asettelu: Tehtävän asettelu on selkeä ja mielekäs ja se on perusteltu työssä.</p>	<p>Tehtävän asettelu: Tehtävän asettelu on oivaltava, haastava, selkeä ja mielekäs ja se on perusteltu työssä monipuolisesti sekä työelämän kehittämis- että tutkimuslähtöisesti</p>
II Toteutus	<p>Valitun lähestymistavan toimivuus: Lähestymistapa on osin ongelmallinen asetettuun tehtävään nähden. Lähestymistapaa ei ole riittävästi perusteltu.</p>	<p>Lähestymistavan toimivuus: Lähestymistapa on tarkoituksenmukainen tehtävän kannalta ja sen valinta on selkeästi perusteltu.</p>	<p>Lähestymistavan toimivuus: Lähestymistapa on eri näkökulmista toimiva. Erilaisia vaihtoehtoja on tarkasteltu kriittisesti ja valittu lähestymistapa ja menetelmät on perusteltu selkeästi ja monipuolisesti.</p>
	<p>Työ- ja tutkimusmenetelmien hallinta: Käytettyjen työmenetelmien osaamisessa on puutteita. Aineisto on suppeaa ja yksipuolista. Analyysi jää pintapuoliseksi ja epäsystemaattiseksi. Työmenetelmien ja/tai tutkimusaineiston hankinnan ja analyysin vaiheet on kuvattu, mutta kuvauksen selkeydessä ja tarkkuudessa on puutteita.</p>	<p>Työ- ja tutkimusmenetelmien hallinta: Opiskelija hallitsee käytetyt työ- ja tutkimusmenetelmät opinnäytetyön edellyttämällä tasolla. Aineisto on riittävää ja tarkoituksenmukaista ja hankittu tarkoitukseen sopivalla tavalla. Aineiston tai työn analyysi on toimivaa. Aineiston hankinnan ja analyysin vaiheet ja menetelmät on kuvattu selkeästi.</p>	<p>Työ- ja tutkimusmenetelmien hallinta: Opiskelija hallitsee erinomaisesti käytetyt työprosessit ja tutkimusmenetelmät. Aineisto on runsasta ja monipuolista ja hankittu tarkoitukseen sopivalla tavalla. Aineiston analyysi on oivaltavaa ja systemaattista. Aineiston hankinnan ja analyysin vaiheet ja menetelmät kuvattu selkeästi ja mukaisesti.</p>
	<p>Opinnäyteprosessin hallinta: Työprosessin ja ajankäytön hallinnassa on ollut selviä ongelmia. Opiskelijan toiminta on ollut epäitsenäistä. Opiskelija ei ole osoittanut ylemmän tutkinnon opinnäytetyön edellyttämää vastuullisuutta ja eettistä harkintaa. Työnjaossa on ilmennyt ongelmia (jos useampi tekijä).</p>	<p>Opinnäyteprosessin hallinta: Työprosessi ja ajankäyttö ovat suunniteltuja ja toimivia. Opiskelija on edennyt sovitun aikataulun mukaisesti. Opiskelija on toiminut vastuullisesti ja eettisesti. Yhteys työelämään on ollut tarkoituksenmukaista ja toimivaa prosessin eri vaiheissa (suunnittelu, toteutus ja arviointi). Työnjako on ollut tarkoituksenmukaista ja tasapuolista (jos useampi tekijä).</p>	<p>Opinnäyteprosessin hallinta: Työprosessi ja ajankäyttö ovat hyvin suunniteltuja ja opiskelija on pysynyt suunnitellussa aikataulussa. Opiskelija on toiminut itsenäisesti ja vastuullisesti, osoittanut eettistä harkintaa ja noudattanut sopimuksia. Yhteys työelämään on ollut suunnitelmallista, tarkoituksenmukaista ja vastuullista prosessin eri vaiheissa (suunnittelu, toteutus ja arviointi). Työnjako on ollut tarkoituksenmukaista ja tasapuolista (jos useampi tekijä).</p>
III Perustelut ja oma ajattelu	<p>Käsitteellistäminen: Käsitteiden valinta, määrittely ja käyttö on pääsääntöisesti virheetöntä, mutta kapeaa.</p>	<p>Käsitteellistäminen: Käsitteiden valinta ja määrittely on loogista ja monipuolista. Käsiteltävät ilmiöt kytketään laajempiin</p>	<p>Käsitteellistäminen: Käsitteiden valinta ja määrittely on loogista, oivaltavaa, perusteltua ja asiantuntevaa.</p>

	Tietoperusta on melko suppea. Asiat on ymmärretty, mutta perustelut ovat kapea-alaisia ja johdonmukaisuudessa voi olla joitakin puutteita..	kokonaisuuksiin perustellusti. Tietoperusta on monipuolinen. Kokonaisuuden ymmärtäminen näkyy käsittelyssä, perusteluissa ja valinnoissa..	Käsiteltävät ilmiöt kytketään luontevasti osaksi laajempia kokonaisuuksia. Tietoperusta on laaja ja monipuolinen. Asioiden syvälinen ymmärtäminen näkyy käsittelyssä, perusteluissa ja valinnoissa.
	Lähteet ja tiedonhankinta: Kotimaisia lähteitä on käytetty tarkoituksenmukaisesti, mutta ulkomaisia lähteitä on käytetty suppeasti. Lähdekritiikkiä on esitetty, mutta se on osin kapeaa. Lähteet ovat relevantteja.	Lähteet ja tiedonhankinta: Kotimaisia ja ulkomaisia lähteitä on käytetty tarkoituksenmukaisesti ja arvioitu kriittisesti. Lähteet ovat relevantteja ja ajankohtaisia.	Lähteet ja tiedonhankinta: Kotimaisia ja ulkomaisia lähteitä on käytetty runsaasti, monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Lähteitä on arvioitu kriittisesti. Lähteet ovat relevantteja, korkeatasoisia ja ajankohtaisia.
	Oma ajattelu: Opiskelijan oma ajattelu ja argumentaatio tulevat esille epätasaisesti. Perusteluja ja johtopäätöksiä on pohdittu osin yksipuolisesti. Eettisiä kysymyksiä on käsitelty kapea-alaisesti.	Oma ajattelu: Oma ajattelu, argumentaatio ja asian ymmärtäminen tulevat esille hyvin. Perustelut ja johtopäätökset ovat selkeitä. Eettisiä kysymyksiä on käsitelty monipuolisesti ja opiskelija on perustellut hyvin omat ratkaisunsa. Opinnäytetyössä on innovatiivisia aineksia.	Oma ajattelu: Oma ajattelu, argumentaatio ja asian ymmärtäminen tulevat monipuolisesti esille. Perustelut ja johtopäätökset ovat selkeitä, oivaltavia ja loogisia. Eettisiä kysymyksiä on käsitelty monipuolisesti ja opiskelija on perustellut omat ratkaisunsa. Opinnäytetyö on innovatiivinen ja työelämää kehittävä
	Vuorovaikutus: Opiskelija ei ole hyödyntänyt ohjausta ja vertaispalautetta parhaalla mahdollisella tavalla opinnäytetyössään. Ohjaustilanteisiin ja seminaareihin valmistautuminen on ollut puutteellista	Vuorovaikutus: Opiskelija on osallistunut ohjaukseen tarkoituksenmukaisesti ja on hyödyntänyt ohjausta ja vertaispalautetta hyvin opinnäytetyössään. Opiskelija on valmistautunut ohjaustilanteisiin ja seminaareihin. Seminaarityöskentely on ollut aktiivista	Vuorovaikutus: Opiskelija on osallistunut ohjaukseen aktiivisesti ja hyödyntänyt ohjausta, vertaispalautetta ja työelämän osaamistaan oivaltavasti opinnäytetyönsä kehittämisessä. Opiskelija on valmistautunut ohjaustilanteisiin ja seminaareihin hyvin. Seminaarityöskentely on ollut aktiivista, rakentavaa ja kannustavaa.
IV Asiantuntijuuden kehittyminen ja ammatillinen vaikuttavuus	Tutkiminen ja kehittäminen: Tutkimus- ja kehittämisosaaminen on hyvien perustutkinnon töiden tasolla. Kansainvälistä ja kansallista tutkimustietoa ja ammattikäytäntöjä	Tutkiminen ja kehittäminen: Tutkimus- ja kehittämisosaaminen on kehittyneempää kuin perustutkinnossa. Kansainvälistä ja kansallista tutkimustietoa ja ammattikäytäntöjä on hyödynnetty.	Tutkiminen ja kehittäminen: Tutkimus- ja kehittämisosaaminen on selvästi kehittyneempää kuin perustutkinnossa. Kansainvälistä ja kansallista tutkimustietoa ja ammattikäytäntöjä on

	on hyödynnetty.		käytetty monipuolisesti ja hyvin
	Alan ajankohtaisten kysymysten jäsentäminen: Työpaikkatason ilmiöt on kytketty laajempaan kontekstiin.	Alan ajankohtaisten kysymysten jäsentäminen: Työpaikkatason ilmiöt on kytketty laajempaan alueelliseen, kansalliseen ja kansainväliseen kontekstiin. Myös historiallisen muutoksen merkitys on nähty.	Alan ajankohtaisten kysymysten jäsentäminen: Työpaikkatason ilmiöt on kytketty laajempaan alueelliseen, kansalliseen ja kansainväliseen kontekstiin. Asioiden ja ilmiöiden historiallisen muutoksen merkitys on otettu hyvin huomioon.
	Ammatilliset käytännöt: Johtamiseen ja alan valtasuhteisiin liittyviä elementtejä ja ilmiöitä on käsitelty. Opiskelijan asiantuntijuus tulee epätasaisesti esille. Opinnäytetyön laajempaa merkitystä on pohdittu suppeasti.	Ammatilliset käytännöt: Johtamiseen ja alan valtasuhteisiin liittyvät elementit ja ilmiöt on ymmärretty. Opiskelijan asiantuntijuus tulee selkeästi esille. Opinnäytetyön laajempaa merkitystä on pohdittu useista näkökulmista. jatkokehittämisaiheita on esitetty.	Ammatilliset käytännöt: Johtamiseen ja alan valtasuhteisiin liittyviä elementtejä ja ilmiöitä on analysoitu oivaltavasti. Opiskelijan asiantuntijuus tulee opinnäytetyössä selkeästi ja monipuolisesti esille. Opinnäytetyön laajempaa merkitystä on pohdittu monipuolisesti ja kriittisesti. Jatkokehittämisaiheita on esitetty eri näkökulmista.
V Muoto	Kieliasu: Kielen sujuvuudessa on puutteita ja siinä on virheitä. Tyyli on pääosin sopivaa. Teksti muodostaa kokonaisuuden.	Kieliasu: Kieli on sujuvaa ja melkein virheetöntä. Tyyli sopii hyvin kyseiseen opinnäytetyöhön. Teksti muodostaa eheän kokonaisuuden.	Kieliasu: Kieli on sujuvaa ja virheetöntä. Tyyli on tarkoin harkittu ja sopii kyseiseen opinnäytetyöhön. Teksti muodostaa eheän, johdonmukaisesti etenevän, luontevan ja vivahteikkaan kokonaisuuden
	Rakenne: Opinnäytetyön rakenne on selkeä. Tekstin asettelu, ulkoasussa ja lähdemerkinnöissä on jonkin verran virheitä.	Rakenne: Opinnäytetyön rakenne on selkeä. Tekstin asettelu, ulkoasu ja lähdemerkinnät ovat ohjeiden mukaiset.	Rakenne: Opinnäytetyön rakenne on selkeä ja perusteltu. Tekstin asettelu, ulkoasu ja lähdemerkinnät ovat ohjeiden mukaiset.
	Esitystilanne: Esitys on havainnollinen. Opiskelija perustelee ratkaisunsa ja vastauksensa esitettyihin kysymyksiin.	Esitystilanne: Esitys on havainnollinen ja vuorovaikutteinen. Opiskelija perustelee ratkaisunsa ja vastauksensa esitettyihin kysymyksiin	Esitystilanne: Esitys on havainnollinen ja viimeistelty. Esitys on vuorovaikutteinen ja joustava. Opiskelija perustelee ratkaisunsa ja vastauksensa esitettyihin kysymyksiin. Opiskelija tuo perusteluissaan esille vaihtoehtoisia ratkaisumalleja.